

Diplomirani pedagog Branislav Francuski, koji više decenija radi kao trener u Njujorku, smatra sljedeće elemente propustima u radu s najmlađima: uvođenje sata i povećan broj kola, pravilo dva nemoguća poteza, loše uzrasne podjele, forsiranje uspjeha...

Njegov neobični [profesionalni i životni razvoj](#) u "Velikoj jabuci" činio je i rad u fudbalskim i u šahovskim kampovima, a počeo je sasvim drugačije.

"Bilo je teško naći posao. Čini mi se da se naši ljudi tamo najmanje pomažu. Kod Albanca sam dobio posao u piceriji, kod Grka prodavao viršle, sve dok mi šansu nije pružio Svetozar Jovanović, tamo već čuven kao šahovski trener. Zahvaljujući njemu, učestvovao sam i u filmu 'U potrazi za Bobijem Fišerom', što mi je bilo jedno od najboljih iskustava. Šah smatra jednim od najboljih sredstava svih aspekata razvoja: intelektualnog, emocionalnog, socijalnog, pa i fizičkog", ističe on.

Objavio je knjigu "Osnovi šaha" (2008), a u svojoj drugoj, još neobjavljenoj, kaže da šah svakom pomaže baš na onaj način koji mu je potreban.

"Iz ličnog iskustva znam da šah može da pomogne u rešavanju mnogih emocionalnih problema. Dečak sa kojim sam radio dugi niz godina u Njujorku bio je disleksičan; nije mogao da čita i piše. Na početku nisam verovao da sa 7-8 godina napamet zna sve svoje partije sa turnira. Postao je i prvak države Njujork u tom uzrastu sa 9 godina. Šah mu je pomogao da prevaziđe svoj problem, naučivši da čita i piše. Izazov podučavanja uopšte, pa i u šahu, jeste da se nađe balans između intelektualnog i emocionalnog razvoja. Ništa nismo postigli ako napravimo jako uspešnog igrača sa velikim emocionalnim ili psihološkim oštećenjima, ili nesrećnog i neostvarenog čoveka", kaže Francuski.

Objašnjava da su za brz razvoj neophodna dva faktora: radna atmosfera, puna ljubavi i poštovanja, i pravilan izbor materijala.

“Najvažnije što sam naučio jeste da slušam dete. Da ga ne forsiram kada je jako umorno, da se ne ljutim kada pravi greške, nego da pokušam da razumem zašto ih pravi i da strpljivo ponavljamo tu vrstu pozicije dok je potpuno ne shvati. Da mu ne dajem mnogo novih informacija odjednom, ni teško gradivo pre nego što može da prihvati ili shvati. Ako se početniku stave sve figure na tablu i objašnjava sve odjednom, učenje je veoma sporo. Treba pripremiti jasno kratke sekvence. Sa detetom treba igrati pozicije gde uči da pobeđuje. Na primer, od mata sa dva topa, ka složenijim, sa mnogo ponavljanja. Na višim nivoima dođe realizacija materijalne prednosti, a na još višim - pozicione prednosti. Trener treba da pomogne detetu da nađe najbolji potez ili plan i da mu koncizno objašnjava principe razmišljanja, bez previše nepotrebne priče. Materijal mora da bude veoma pažljivo odabran i postupno dat, sa što više ponavljanja dok se potpuno usavrši, uz uvođenje samo jednog ili dva nova elementa. Zadaci ne smeju da budu preteški, jer demotivišu i dete počinje da sumnja u svoje mogućnosti. Malo efekta ima skakanje sa teme na temu, zbog zanimljivosti predavanja. Ti moraš ono što radiš da učiniš zanimljivim i da objasniš važnost toga, od pojedinačnog ka opštem i od završnica i taktičkih motiva do otvaranja. U prvim fazama trebaju se dati samo opšti principi razvoja figura”, navodi Francuski.

Učio je djecu elitnih škola u Njujorku: Dalton, Horas Men, Trever Dej, Najtingel Bamford, Red Epl... Veliko iskustvo ima i u vrtićima.

“U vrtiću kod Kineskinje naučio sam da je fizički kontakt sa decom ključ da ih potpuno otvori - da se izigramo. Čestitam im tapšanjem, kada pokazujem da sam oduševljen njihovim napretkom. Većina trenera i roditelja, u želji da što pre postignu dobar rezultat učenika, u stvari rade suprotno, usporavaju njihov razvoj. Bez pritiska na dete se postiže dobar rezultat. Rezultat dolazi kao posledica znanja i dobre igre ili nekog drugog faktora i velike borbe, a ne kao posledica naše želje da pobedimo. Treba rasteretiti dete pred turnir i reći mu da je dovoljno da odigra najbolje što može, da je nagrada što će naučiti nešto iz te partije i postati bolji nego što je bio”, izlaže svoja zapažanja ovaj iskusni trener.

Radeći 9 mjeseci u Beogradu poželio je da ukaže na propuste koje je uočio, a za koje smatra da su pogubni za djecu.

“Prvo, igranje sa satom je štetno za početnike i mlađe uzraste; ja to ne bih radio do

DVOSMJERNA KOMUNIKACIJA Treneru najvažnije da SLUŠA dijete

Written by Branko Tomic

Saturday, 10 December 2016 12:19 - Last Updated Monday, 24 April 2017 21:06

10-12 godina. I uzrasne grupe su kod nas nakaradno napravljene, pa predškolci igraju sa prvim i drugim razredima, gde su neravnomerni. Uvođenje novog elementa, vremena, zbunjuje i ubrzava početnika, a sprečava proces sistematskog usvajanja znanja i izgrađivanja sistema. Vreme kao faktor može da izazove nesigurnost i uznemirenost kod deteta, iluziju da je nesposobno da nauči. Treba da shvati najelementarniju stvar: ako uloži dovoljno vremena i energije, uspeh neće izostati! Opravdanje uvođenja časovnika je da turnir mora da se završi na vreme. Organizovao sam stotinu turnira, tako da zna da se uvek mogu završiti na vreme! Drugo, kod nas svi kadeti, čak i predškolci, igraju na pravilo poraza posle dva nemoguća poteza. Treneri mogu da uče decu da daju šahove kad god mogu, pa da računaju na takvu pobedu kada protivnik ne vidi da je u šahu.... Toliko me je to potreslo da sam morao da tešim decu i roditelje. Zatim, mala deca igraju devet kola za dva dana, na po pola sata. Zar nije logičnije da se to smanji na sedam ili šest? Ja ne želim da budem saučesnik u zločinu. Dužan sam to ovde da kažem, gde sam formiran kao čovek, a tamo, u Njujorku - neka rade kako god hoće"; upozorava Branislav Francuski.

(["Politika"](#))